

EBH2016. M.28.

Belső utasítás vagy szabályzat hiánya nem mentesíti a munkavállalót az általános magatartási normák, elvárások, és a munkáltatónál érvényesülő gyakorlat betartása alól [2012. évi I. tv. 78. § (1) bekezdés].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes 2008. augusztus 5-től állt az alperes alkalmazásában határozatlan idejű munkaviszonyban ügyfélszolgálati előadó munkakörben.

[2] 2014. június 6-án pünkösd előtti pénteki napon a felperes az ügyfélszolgálaton látta el tevékenységét, a munkavégzés befejezését megelőzően B. Á. ügyét intézte. Az ügyfél távozása után a felperes összehakolt, az íróasztalán talált - B. Á. által otthelyezett - napszemüveget a táskájába téve az irodából elment anélkül, hogy a munkatársait az esetről tájékoztatta volna. Az eseményt az ügyfélszolgálaton lévő kamera rögzítette.

[3] A felperes távozása után nem sokkal B. Á. visszatért az ügyfélszolgálatra, kereste a napszemüvegét, amelyet a munkatársak nem találtak. Ekkor a kamerafelvételt kérte, és az alperes intézkedését, hogy a napszemüvegét keressék meg. Az alperes a következő munkanapon, 2014. június 10-én Sz. T.-né munkavállalón keresztül telefonon érdeklődött a szabadságát töltő felperesnél az eltűnt napszemüveg sorsáról. A felperes ekkor közölte, hogy azt ő megtalálta, nála van, házastársával azt ő még aznap visszajuttatja az ügyfélszolgálatra. Ez megtörtént, a napszemüveget a felperes férje visszavitte, és az ügyfélszolgálaton a felperes fiókjában helyezte el. Utóbb ezt a munkáltató a tulajdonosnak visszajuttatta.

[4] Az alperes 2014. június 19-én azonnali hatályú felmondással szüntette meg a felperes munkaviszonyát. Ebben részletesen ismertette az ügy előzményeit és abból arra a következtetésre jutott, hogy a munkavállaló az ügyfél tulajdonát képező értékes napszemüveget jogosulatlanul a birtokában tartotta, erről a jelenlévő munkatársait, illetve a munkaköri leírásban rögzítettek szerint a csoportvezetőjét nem tájékoztatta, az Mt. 78. § (1) bekezdés a) pontja szerint munkaviszonyból származó lényeges kötelezettségét szándékosan megszegte. A munkáltató elveszítette a felperesbe vetett bizalmát, és felmerült annak alapos gyanúja is, hogy L. E. az eltulajdonítás szándékával vitte haza a napszemüveget, hiszen még arra a kérdésre sem tudott egyértelmű magyarázatot adni, hogy „mit csinált volna abban az esetben, ha a napszemüveget a tulajdonosa nem keresi”.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[5] A felperes a keresetében az azonnali hatályú felmondás jogellenességének megállapítását kérte arra hivatkozással, hogy a terhére rótt cselekmény nem alapozza meg a munkáltatói intézkedést, az valótlan tényálláson alapul. Lopást nem követett el, a felmondás indoklásából kitűnően a munkáltató mégis ennek kísérletével gyanúsította őt meg. Tagadta, hogy Sz. T.-nének olyan kijelentést tett, miszerint mondják azt az ügyfélnek, nem vitte magával a napszemüveget az otthonába, hanem csak a fiókban helyezte el. Állította, hogy az ügyféltérben zárható fiók vagy szekrény, amiben a napszemüveg biztonságos elhelyezése megoldható lett volna, nem állt

rendelkezésre, az ügyfélért mögött lévő zárható pánccs szekrényhez pedig az alperes ügyintézőinek nem volt kulcsa. Elmondta, hogy hibázott akkor, amikor magával vitte otthonába a napszemüveget, azonban aránytalanul súlyos, hátrányos jogkövetkezményt alkalmazott vele szemben a munkáltató. Havi bruttó átlagkeresetét 215 125 forint távolléti díjban határozta meg, ennek alapján kérte a jogellenesség jogkövetkezményeinek alkalmazását.

[6] Az alperes ellenkérelme szerint a munkáltató intézkedése valós, világos és okszerű volt, ez pedig megalapozta az azonnali hatályú felmondást.

Az első- és másodfokú ítélet

[7] A közigazgatási és munkaügyi bíróság ítéletével rögzítette, hogy a 2014. június 19-én kelt azonnali hatályú felmondás jogellenes volt. Kötelezte az alperest, hogy a keresetnek megfelelően fizessen meg a felperesnek végkielégítést, valamint perköltséget. Az ítélet szerint az alperes az eljárási illeték viselésére is köteles.

[8] Az elsőfokú bíróság ítéletében utalt a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 64. § (1) bekezdés c) pontjára, (2) bekezdésére, a 66. § (1) bekezdésére, 78. § (1) bekezdésére, valamint a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban: Pp.) 163. §-ában és a 164. §-ában, és a Pp. 206. §-ában rögzítettekre.

[9] A bíróság megállapította, hogy a perben csatolt iratokból, a megtekintett DVD felvételekből, és a meghallgatott tanúk vallomásából következően a felperes valóban hazavitte az ügyfél által otthagyt napszemüveget az otthonába, azonban a munkáltató felhívására azt azonnal visszaszolgáltatta házastársa által. Azt az alperesi előadást, hogy a felperes arra próbálta rábírní Sz. T.-né telefonon, hogy tagadják le az ügyfél előtt, miszerint hazavitte a napszemüveget, a bíróság szerint nem lehetett egyértelműen megállapítani. A felperes ezt tagadta, Sz. T.-né vallomásával H. T. és L. F. vallomása ellentétes volt, a DVD felvétel, amely a telefonbeszélgetést rögzítette pedig hang nélkül készült.

[10] Az alperest terhelte a bizonyítási kötelezettség, hogy hitelt érdemlően igazolja, miszerint a felmondás indoklásában a felperes terhére rótt cselekmények megalapozzák az azonnali hatályú jogviszony megszüntetést. A bíróság álláspontja szerint a Pp. 206. §-a alapján a bizonyítékokat egyenként, illetve összességében értékelve arra a következtetésre lehetett jutni, hogy a felperes terhére olyan súlyú cselekmény, amely megalapozta volna az azonnali hatályú felmondást, nem volt. A felperes hibázott, amikor a munkatársai értesítése nélkül otthonába hazavitte az asztalán talált, ügyfél által otthelyezett napszemüveget, azonban azt felhívásra azonnal visszaszolgáltatta.

[11] A felek és a meghallgatott tanúk különbözően nyilatkoztak arról, hogy az ügyfelek által elhagyott tárgyak őrzése a gyakorlatban hogyan történt az ügyfélszolgálaton. A felperes szerint nem volt zárható hely a megőrzésre, az alperes ennek az ellenkezőjét állította. A tanúk közül volt, aki azt adta elő, hogy a hátsó szobába, helyiségbe, vagy a pénztárnál található üveges részbe helyezték el a talált holmikat, volt aki csak arról tudott, hogy van az ügyfélszolgálaton zárható szekrény, széf. A felek és a tanúk is egyezően nyilatkoztak azonban arról, hogy munkáltatói szabályzat vagy írásbeli, szóbeli munkáltatói utasítás nem volt arra vonatkozóan, hogy az elhagyott tárgyak milyen módon kerüljenek megőrzésre.

[12] A felperes összességű kereseti kérelmét az alperes nem vitatta, a keresethez kötöttség elve alapján a felperes részére 2 havi végkielégítés és perköltség alperesi általi megfizetéséről döntött a bíróság.

[13] Az alperes fellebbezése folytán eljáró törvényszék ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, a keresetet elutasította.

[14] A másodfokú bíróság ítéletében utalt az Mt. 52. §-ának (1) bekezdés c) és d) pontjában

rögzítettek, amelyek a munkavállalói magatartásra vonatkozóan tartalmazzak előírásokat.

[15] A felperesnek munkaköri leírása szerint is fő feladatai közé tartozott a társaság jó megítélése érdekében az ügyfelekkel megfelelő, jó kontaktus kialakítása, az ügyfél megelégedésére történő ügyintézés megvalósítása.

[16] Az, hogy az elhagyott tárgyak őrzésére vonatkozóan egyértelmű írásbeli utasítás, szabályzat nem volt, nem jogosította fel a felperest arra, hogy közvetlen munkatársai, illetve felettesének tájékoztatása nélkül egymaga rendelkezzen az otffejtett tárgy sorsáról, és a következő ünnepnapok, illetve ezután megkezdeni tervezett egy hetes szabadsága ellenére is szó nélkül úgy döntsön, magával viszi és magánál tartja a napszemüveget, miközben tudnia kellett, hogy az alperesnél a talált tárgyak őrzésére, kezelésére van kialakult gyakorlat. A tanúk nyilatkozatából ugyanis egyértelműen kiderült, hogy többféle lehetőség is adott volt az ügyfélszolgálati irodában a talált tárgyak átmeneti megőrzésére.

[17] Az, hogy utóbb felszólításra a felperes haladéktalanul visszaszolgáltatta a napszemüveget, magatartása, kötelezettségzegése súlya szempontjából nem értékelhető „enyhítő körülményként”.

[18] A felperes adott szituációban választott „megoldása” olyan alapvető, általában elvárt viselkedési normába ütköző magatartást eredményezett, amelyre figyelemmel - függetlenül attól, hogy az egyben nem jelentette valamely leírt szabályzat, előírás megszegését is - az alperes alappal jutott arra a következtetésre, hogy a felperes személyét érintően az adott munkakör ellátásához szükséges bizalom alapvetően megingott.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[19] A felperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság „ítéletének tartalmával azonos új határozat” meghozatalát kérte.

[20] A felperes az Mt. 78. §-ának (1) bekezdésének megsértését állította. Hivatkozása szerint az alperes a perben az azonnali hatályú felmondás okát „burkoltan” határozta meg, mivel nem vádolta meg a felperest a napszemüveg eltulajdonításának szándékával, hanem indokolása értelmében „nemcsak lopni nem szabad, hanem a lopás látszatát sem szabad kelteni”. A látszatkeltés a nyelvtani értelmezés szerint olyan cselekmény amely nem valós, csupán a körülmények szerencsétlen alakulása kelti annak látszatát. Ilyen értelmezés alapján elmarasztalás pedig nem lehetséges.

[21] Tény, hogy a perbeli esetben nem volt olyan belső utasítás vagy szabályzat, amelynek előírásai szerint kellett volna cselekedni. Még olyan kialakult gyakorlat sem volt, amely a felperesnek cselekvési irányt mutatott volna, jogviszonyának fennállása alatt nem fordult elő olyan eset, hogy véletlenül értéktárgyat hagytak volna ott az ügyfelek.

[22] A felperes nem vitatta, hogy a másodfokú ítélet által felsorolt lehetőségek közül is választhatott volna adott esetben más megoldást is, de a bíróságoknak mérlegelniük kellett volna azt a körülményt, hogy az esemény az ünnep előtti utolsó munkanap utolsó negyedórájában történt, amikor már szinte mindenki távozott az irodából, és a felperes is gondolatban már az ünnep előtti teendőivel volt elfoglalva.

[23] Valótlan és egyben törvénysértő is a másodfokú bíróság azon indokolása, hogy a felperes alapot adott a bizalomvesztésre, vagy az ügyfelek által a munkáltató kedvező megítélését csorbította volna.

[24] Érvelése szerint amennyiben az alperesi munkaügyi eljárás nem „koholt eljárás” volt, hanem az azonnali hatályú felmondás világos, valós és okszerű, akkor úgy az alperesnek is érdekében állt volna az igazság kiderítése, és annak bizonyítására a bírósági eljárás megindítása.

Abban az időben, amikor a napszemüveg a tulajdonoshoz visszakerült és az megtudta annak történetét, „hátsó gondolatok” nélkül tudomásul vette. Miután az alperes tájékoztatta a feljelentés megtételének lehetőségéről, ő azzal nem élt, holott ha az alperessel szembeni bizalma megingott volna, úgy életszerű, hogy ezt megtegye.

[25] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult.

[26] Érvelése szerint a másodfokú bíróság az Mt. 78. § (1) bekezdés a) pontjában írt rendelkezéseknek megfelelő döntést hozott, nem követett el jogszabálysértést.

A Kúria döntése és jogi indokai

[27] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

[28] A Pp. 275. §-ának (2) bekezdése alapján a Kúria a jogerős ítéletet csak a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül.

[29] A felperes a felülvizsgálati kérelmében alaptalanul állította, hogy az alperes az azonnali hatályú felmondás okát „burkoltan” határozta meg, az azonnali hatályú felmondás lényegi indoka az volt, hogy „a lopás látszatát sem szabad kelteni”. Ezzel szemben az alperes konkrétan megjelölte a felperes terhére rótt cselekményt - ügyfél napszemüvegének hazavitele az ügyfélszolgáltatón való elhelyezés helyett -, és ezzel összefüggésben azt, hogy a munkáltató részéről bizalomvesztés valósult meg.

[30] Nem mentesíti a felperest azon körülmény, hogy az alperesnél belső utasítás vagy szabályzat nem volt a talált tárgyak elhelyezését illetően, hiszen a felperes felülvizsgálati kérelmében maga is azt állította, hogy több megoldás közül is választhatott a talált napszemüveg biztonságos elhelyezése érdekében. A bizonyítási eljárás eredményeként megállapíthatóan semmi nem indokolta annak hazavitelét (Pp. 206. §).

[31] A felperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy ünnepnap előtti utolsó munkanap végén történt az azonnali hatályú felmondásban terhére rótt cselekmény, amikor „gondolatban már az ünnep előtti teendőivel volt elfoglalva”. A munkavállaló munkaköri kötelezettségeit ekkor is maradéktalanul köteles volt ellátni, az általa hivatkozottak a terhére rótt cselekmény súlyát nem befolyásolhatták.

[32] Ugyancsak megalapozatlan az a felperesi hivatkozás, hogy a munkáltató rendőrségi feljelentése esetén bizonyítani tudta volna az ártatlanságát. A bizonyítási eljárás során a felperes nem volt elzárva védekezése érdemi előadása előterjesztésétől. Következetes az ítélkezési gyakorlat abban, hogy a büntetőeljárás és a munkaügyi eljárás egymástól eltérnek, bűncselekmény elkövetésének hiányában is élhet a munkáltató az azonnali hatályú felmondással, amely a jelen esetben, adott tényállás mellett jogszerűen történt [Mt. 78. § (1) bekezdés].

Záró rész

[33] A fentiek alapján a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta. (Kúria Mfv. I. 10.066/2016.)